ASOCIÁCIA SPISOVATEĽOV SLOVENSKA

SPRAVODAJ

05/2025

Vážené čitateľky, vážení čitatelia, prihovárame sa vám piatym tohtoročným Spravodajom. Uvádzame ho krátkym textom z glosy Mily Haugovej, ktorá sa v nej zamýšľa nad zmenami a plynutím: „Rozumejú rastliny láske k životu viac ako my: ticho a mlčanlivo sa na jeseň vzdávajú svojich listov a plodov vťahujú sa do rhizomov, cibuliek, poplazov, koreňov...) Aj vtáci, ktorí tu zostali: a nie sú sťahovaví, sa zdajú byť tichší, skrytí vo svojom jesennom perí, presne rozmiestnení na konároch borovíc a javorov, menej sú blízko nás strácajú sa v hmle septembrového súmraku. A my tiež sa sťahujeme do seba: počúvame dážď švihajúci do okien: vietor prenikajúci trhlinami medzi múrmi a dverami môjho starého domu z roku 1921. Aj písmená akoby skryté v bielobe papiera môjho zápisníka , ktorý som dostala od priateľky, sa ku mne cez slová, vety, básne približujú pomalšie. Musím čakať trpezlivejšie. Jeseň prichádza po búrlivom a vratkom lete s prudkými amplitúdami: čas na odkrývanie tajomstiev duše: na jej očisťovanie: stretávanie sa a prenášanie k podobnému."
Spríjemnite si čítaním tieto tiché jesenné dni.

Zlatá vlna pre Alenu Brindovú

Na festivale Novotvar v bratislavskom V-klube, bola Alene Brindovej udelená cena za poéziu – Zlatá vlna 2025. Laureátkou sa stala za zbierku Prekročenie frontovej línie (FACE, 2024). Slávnostného odovzdania ceny sa ujala pani viceprimátorka Bratislavy Tatiana Kratochvílová. Prečítajte si báseň z ocenenej zbierky.

Zázrak na rieke Marne

oslavná báseň o ženstve sa najlepšie skladá
na viacúčelovom štadióne
tesne po skončení zápasu rugby
rútiť sa oproti súperovi je ako byť zamilovaný
namiesto pier sa zakliesni niečo iné
mis step, mis kiss
zdá sa mi, že toto ešte nikto neskúsil
posadiť sa do stredu rozrytého ihriska s ružovým zápisníkom
Swing low, sweet chairot
Coming for to carry me home
hráči sa pomaly sunú do šatne
mňa o chvíľu vyženú trinásťroční chalani
na hlučných pomalých vozíčkoch
sústredene zatláčajú hrudy zeme
sypú zo sáčku nový holandský trávnik, pohmkávajú si

Zuzana Cascino majsterkou Slovenska v slampoetry

31.10.2025 si v košickej Tabačke zmerali sily desiati finalisti a finalistky slampoetry. Víťazkou majstrovstiev Slovenska sa stala Zuzana Cascino. Víťazka postupuje aj na Mastrovstvá Európy, ktoré sa budú konať v Grazi v roku 2026.

Na svojej sociálnej sieti napísala:
Mám radosť, to samozrejme. Hoci nemám rada súťaženie a v poézii už vôbec nie, ale tak je to nastavené. Ja mám rada to ticho v publiku, keď znejú moje básne. Tie oči divákov, ktorí v napätí čakajú ako ten príbeh v mojej básni skončí a nakoniec to dojatie. Vždy mám obrovskú trému, či to nepokazím, nezabudnem text, nezlyhá mi hlas. Súťaž mi v tom celom trochu uniká, body nepočítam a tak som vždy prekvapená výhrou. A včera ma pocit radosti zaplavil až keď po vystúpení prichádzali za mnou ľudia a ďakovali mi za to, že som ich dojala a zdá sa, že aj oslovila ich duše. Viem, viem, citový náklad v mojej poézii je vždy veľký. Lenže za to nemôžem ja, sú to skutočné príbehy, ktoré v mojej poézii vždy znovu ožívajú. A myslím si, že napríklad taká Veronika Kozhusko z Charkova si tie slzy vždy znovu zaslúži. Nesmieme na ňu a na všetko podobné obete zla zabudnúť. A kvôli tomu stojím na pódiách. Aby sme v tom zhone dnešnej rýchlej doby nezabudli na to, čo je skutočne dôležité.

Laureátkou Ceny P.O. Hviezdoslava sa stala talianska prekladateľka Alessandra Mura

Tohtoročnou laureátkou Ceny P.O. Hviezdoslava sa stala talianska prekladateľka Alessandra Mura. Cenu udeľuje Asociácia spisovateľov Slovenska už od roku 1972. Túto prestížnu cenu za propagáciu slovenskej literatúry vo svete prostredníctvom prekladov získala laureátka po druhýkrát. Prekladateľku Alessandru Mura nominoval Slovenský inštitút v Ríme.

Predseda Asociácie spisovateľov Slovenska Peter Juščák povedal: „Myslím si, že čím viac je naša literatúra domácou, tým viac môže byť zaujímavou pre inojazyčného čitateľa. Na to však treba aj sprostredkovateľa, nadšenca a obdivovateľa. Bez nadšenia pre jazyk a pre jeho hru v dvoch rozdielnych jazykových sústavách by to bolo veľmi ťažké, ak nie nemožné. Preto je na hranici medzi jazykmi dôležitý onen jazykový veľvyslanec, akým je aj Alessandra Mura."

Alessandra Mura neskrývala radosť z ocenenia. Bola poctená a vyzdvihovala spoluprácu so slovenskými autormi a slovenskými inštitúciami. Najmä s Pavlom Vilikovským, s ktorým často diskutovala o prekladoch jeho diel. Prekladala aj básne Ivana Štrpku, knihy Michala Hvoreckého, Erika Grocha, Jany Beňovej, Pavla Rankova, Ivany Dobrakovovej a množstvo ďalších textov. Laureátka prekladá do slovenského jazyka od roku 2000. Prekladá aj z českého jazyka. Prekladala do taliančiny aj Milana Kunderu, s ktorým pri prekladoch taktiež intenzívne spolupracovala.

V súčasnosti pracuje ako riaditeľka Knižnice cudzích jazykov a literatúr Univerzity Sapienza v Ríme. Okrem slovenčiny a češtiny ovláda aj ruštinu a angličtinu.

Cenu, ktorú navrhol a vyrobil Mgr. Art. Peter Ďuriš, Sklovakia Púchov si laureátka prevzala z rúk predsedu Asociácie spisovateľov Slovenska Petra Juščáka. Porote predsedal literárny vedec Marián Andričík, ďalšími členmi poroty boli Miroslava Vallová a Adam Bžoch.

Poznáme ocenených a ocenené. 61. ročníka Wolkrovej Polianky

Dom slovenských spisovateľov Timrava v Hornom Smokovci v piatok 24. októbra privítal účastníkov a účastníčky 61. ročníka literárnej súťaže Wolkrova Polianka. Na ocenených počas októbrového víkendu čakaô bohatý medzinárodný program, ktorý začal v piatok večer autorským čítaní domácich i zahraničných hostí. Sobotný program v Hornom Smokovci začala tvorivá dielňa Jany Juhásovej, v ktorej nám priblížila modernú poéziu inšpirovanú mariánskymi litániami.

V závere si básnici a poetky napísali vlastnú báseň a aj napriek krátkosti času dokázali, že ocenení neboli náhodou. Pokračovali sme projekciou forografií Petra Župníka s jeho autorským komentárom, ktorý nám ukázal, že poézia sa môže skrývať aj vo fotografii. Popoludnie sme strávili s časopisom Romboid. Šéfredaktor Ján Litvák a redaktor Peter Milčák priblížili fungovanie časopisu a spolu s hosťom, bieloruským spisovateľom Andrejom Chadanovičom otvorili tému slobody slova a bieloruskej literatúry. Z desiatok prihlásených sa porota v zložení Marián Milčák, Eva Luka a Ján Litvák rozhodla udeliť tri rovnocenné prémie, deväť čestných uznaní a cenu časopisu Romboid.

Cenu pre laureáta alebo laureátku sa porota rozhodla neudeliť.
Prémia WP: Emma Palková
Prémia WP: Matej Vivoda
Prémia WP: Tereza Kucmenová
Cena časopisu Romboid: Matej Vivoda
Čestné uznania: Mykhailo Hromovyi, Markus Jozef, Simona Sádecká, Dorota Hinštová, Hubert Závodský, Michal Sabol, Katarína Gombitová, Soňa Čandiková, Agáta Komanová.
Prítomní ocenení autori si počas rozboru poroty vypočuli hodnotenia svojich textov, vďaka ktorému sa môžu posunúť vo vlastnej tvorbe.
Gratulujeme!

Ukrajinská poetka Olesia Mamčič na Slovensku

Správy z krvavého územia – je názov projektu Asociácie spisovateľov Slovenska. V rámci projektu sa vo štvrtok 23. októbra v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove uskutočnila beseda s ukrajinskou spisovateľkou Olesyou Mamčič. Moderovala ju profesorka slovenskej literatúry Marta Součková a do slovenčiny prekladala Valéria Juríčková.
Olesya Mamčič je autorkou tvorby pre deti (napríklad A na nás spadol ananás, 2013; Elektromobil Saško, 2018; Ako správne revať, 2023 a i.) aj dospelých (zbierky Obálka, 2014; Slnko odišlo na materskú, 2014; Láska bezbranná ako nôž, 2023 atď.). V súčasnosti žije v Krakove, no onedlho sa vracia do rodného Kyjeva, a to s plným vedomím toho, čo sa jej tam môže vo vojne stať.
Beseda s Olesyou bola mimoriadne silná a emotívna aj preto, že tradičné otázky o literatúre, písaní či postmoderne narážali na tragické udalosti na Ukrajine. Autorka poznamenala, že odkedy vypukla vojna, nedokáže písať pre deti, pretože sa nevie smiať ani písať básne založené na nonsensoch. Vyzdvihla revitalizáciu slov ako sloboda či láska v súčasnej ukrajinskej literatúre, aj zvýšený záujem Ukrajincov o umenie. Nejeden poslucháč či poslucháčka besedy, a to najmä z radov ukrajinských študentov, sa neubránil pohnutiu. To na podobných podujatiach nebýva a dokazuje neochvejnú odvahu navonok krehkej spisovateľky. Vďaka za príležitosť vypočuť si jej verše aj úvahy o spoločensko-politickej a kultúrnej situácii na Ukrajine.
Podujatie podporil Fond na podporu umenia.

Uvedenie knihy Martina Furmanika Sám v dave

30. 10. sa v kníhkupectve Panta Rhei v Spišskej Novej Vsi uskutočnilo uvedenie novej zbierky poviedok Martina Furmanika s názvom Sám v dave. Autora v najbližšom čase čaká niekoľko diskusií o knihe.

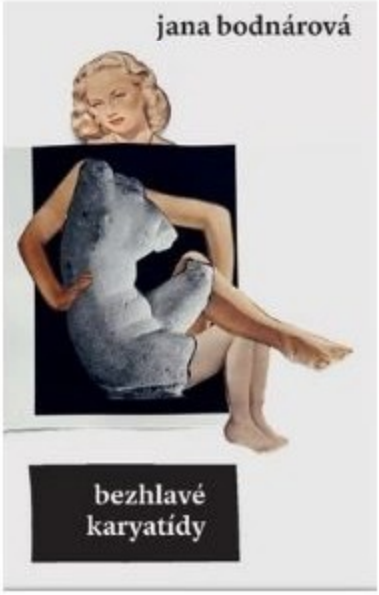

Jana Bodnárová: Bezhlavé karyatídy

Fragmentárne prózy sú usporiadané do troch častí. Každá z nich stelesňuje inú podobu vizuálne akcentovanej literárnej tvorby už niekoľko desaťročí charakteristickej nezameniteľným rukopisom: minimalistické príbehy s poetickou, a pritom nezriedka drsnou obraznosťou, lyricko-reflexívne pozorovania a napokon dialóg ako výpoveď o vzťahu medzi ženou a mužom na sklonku života.

Mila Haugová: Rarum : priesvitnosť

Po prečítaní paradoxne pretrváva niečo, čomu nie je možné v úplnosti rozumieť – dá sa to však precítiť. Kniha ďalej prehlbuje autorkinu poetiku, je prístupná pre skúsené i začiatočnícke čitateľstvo, umožňuje opätovné strácanie a nachádzanie sa. Tvorba Mily Haugovej – našej azda najvýznamnejšej súčasnej poetky – sa pritom vrství ako letokruhy nielen v sebe samej, ale tvorí aj významný referenčný bod v kontexte súčasnej poézie v súvzťažnosti k modernejšie i tradičnejšie ladeným poetikám autorov a autoriek všetkých generácií.

***

Situácia v našej krajine nás vyzýva k tomu, aby sme sa opakovane postavili za demokraciu a spravodlivosť. Mnohí z vás sa na svojich sociálnych sieťach angažujú a neostávajú ticho. V súvislosti s poslednými udalosťami v krajine uvádzame aj status Mariána Andričíka, ktorý publikoval na svojej sociálnej sieti:

Keď som minulý týždeň na majstrovstvách Slovenska v slam poetry v Tabačke, kam nás pozval Tomáš Straka, videl vystúpenie mladíka spod Tatier, ktorý ma veľmi zaujal, hoci nevyhral, netušil som, že zakrátko sa jeho meno a odvážne vyjadrený názor preženie celým Slovenskom. Keďže nemám poruke kriedu a už dosť dávno som sem neprispel nejakou 6-7 častuškou, dovolil som si dnes sprzniť detskú klasiku s nádejou, že hádam by mi to Krista Bendová odpustila:

Bola raz jedna trieda
Bola raz jedna trieda,
v tej triede bola krieda,
tá krieda bola biela
a bolo jej dosť veľa.
No prišiel jeden Miško,
vzal odtiaľ kriedu tíško
a z toho, čo už vieme,
na chodník spísal meme.
Výtržnosť taká veľká,
až pani riaditeľka,
vždy pevná ako skala,
sa takmer rozplakala.
Všetko má prichystané,
a toto sa jej stane.

Na dienku bochník chleba,
soľ, koľko bude treba,
azda si veľký don dá.
Školou znie Diridonda,
veď nemôže sa birkom
privítať dákym Žbirkom.
Isto je za tým CIA,
nuž volá: Polícia?
Zíde sa neviniatku
posedieť trocha v chládku.
Medzitým – divsasvete –
po každej jednej vete
akoby naša milá
krieda sa okotila:
akoby tisíc bleskov
(po chodníku len šestkou!)
sa ponáhľalo všade
poroznášať jej mladé.
A Miško, Jožko, Laci,
študenti, ba aj žiaci
nájdu si plôtik dáky,
čmárajú haky-baky
a ako správna škodná
budú si čmárať do dňa,
keď zasa veľká nula
odíde do minula.

Ďakujeme Vám za príspevky, ostávame s Vami v kontakte aspoň prostredníctvom zhrnutí našich činností. Neváhajte nám preto zaslať pozvánku na vaše podujatia, či informácie o pripravovaných publikáciách.

Do skorého čítania.

Klaudia Rybovičová
redaktorka Spravodaja ASOS

klaudia.rybovicova@asociaciaspisovatelov.sk